

A trenc d'alba la ciutat comença a despertar-se del món dels somnis. Els núvols omplen el cel, anuncien pluja. Les campanes de Notre-Dame toquen amb melangia, la tristesa s'apodera de París. El Miquel contempla per la finestra de la seua habitació com els fanals que il·luminen el curs del riu Sena s'apaguen a poc a poc. Ben igual que les seues forces. És hora d'anar a dormir, ha estat un dia molt llarg.

Seu davant el tocador. Amb una mica de cotó fluix recorre cada solc de la vida marcat per la pell de la cara. Lentament retira les restes de maquillatge. El necessita, no li agrada sentir-se al descobert davant el món, s'ha fet gran. Prou que ho sap. L'espill li ho recorda cada dia, ara mateix. Li retorna la imatge d'un actor vell, cansat. Passa la mà pels cabells, dèbils i blancs, aquells que en un altre temps havien estat negres i abundants. El telèfon no para de sonar. El seu company, l'Enrico, va de bòlit contestant a tantes trucades, tantes felicitacions. Al Miquel tant li fan els compliments; són massa nits d'estrena al llarg de la seua vida. Coneix a la perfecció com ha anat només escoltant els aplaudiments del públic, i aquesta vegada ha estat

sublim; no el preocupen les crítiques, ni els crítics. Ja pot anar a dormir tranquil, amb la satisfacció que dona la feina ben feta. Al contrari que l'Enrico, que no ho podrà fer fins que surten els diaris i haja llegit i rellegit totes les crítiques.

A pam a pam, la imatge de l'espill va cobrint-se d'una crema blanca, ha de tenir cura de la pell, ha d'hidratar-se. Quan la retira, ja no es veu tan malament; no és jove però es troba interessant, és la vanitat de l'artista. El telèfon sona i sona. Les campanes toquen a mort. Es col·loca a les orelles uns taps de silicona fets expressament per ell, per no sentir res, per aïllar-se del món. Malgrat això, continua sentint els seus pensaments, una mena de barreja entre eufòria i tristesa. Tanca molt bé les finestres i corre les cortines perquè no entre ni una espurna de llum.

Descalç, arrossegant els peus, aconsegueix arribar al llit. Sembla que sense el maquillatge es convertisca en una altra persona, res a veure amb la que feia a penes algunes hores corria i ballava per l'escenari. Tusten a la porta, però ell no ho percep. La porta s'obre; no s'adona que no està sol a l'habitació.

—Quin ensurt que m'has donat! —exclama de sobte en veure l'Enrico amb un got de llet calenta a la mà. Li parla però el Miquel no el sent.

—Què dius?

L'Enrico li treu un dels taps de les orelles.

—Potser sense això et seria més fàcil sentir-me.

—Em sap greu. Ja han arribat els diaris?

—Encara no.

—Per què no vens a dormir?

—Ja saps que no puc.

El Miquel ja és al llit. Glopet a glopet es pren la llet calenta. L'Enrico l'acotxa, li fa un bes i desapareix de l'habitació. Ell es torna a col·locar els taps i a més a més un antifaç als ulls; res no li destorbarà el son. A poc a poc, com un infant, s'endinsa en el món dels somnis, el seu cos cansat deixa pas a la seua ment jove. Dormir no és morir, com va dir el poeta, és viure en una altra dimensió. De sobte algú l'interromp del seu repòs. Es treu l'antifaç. És l'Enrico altra vegada.

—Tant me fan les crítiques, siguen bones o dolentes, només vull dormir! —remuga com un nen petit.

L'Enrico mou els llavis amb un semblant seriós. El Miquel cedeix i es treu un tap de l'orella. Campanades a mort.

—Què passa?

—El Vicent...

No cal dir res més; el Miquel ja en té prou en veure els ulls plorosos del seu company. No sap com reaccionar. Mira cap al sostre, però no veu res. Les notícies, per més esperades que siguen, no són menys doloroses. L'Enrico l'observa palplantat. El Miquel es col·loca altra vegada el tap a l'orella i es cabussa entre les flassades, cap i tot. Reacciona com un nen petit. Vol tornar al món dels somnis. L'Enrico el mira amb una infinita tendresa. No diu res. Només espera. El Miquel continua arraulit com un cuc entre els llençols, somica. Uns instants. Temps suficient

per a comprendre el que ha passat. El seu amic Vicent ja no hi és, ha tancat els ulls a la llum. El dolor és insuportable. L'Enrico el coneix molt bé i no el vol destorbar, espera pacientment fent-li costat, com sempre. El Miquel finalment reacciona, es treu els taps de les orelles i s'alça del llit d'un bot.

No sap on anar, no sap què fer. Per fi es decideix i es dirigeix cap a la cuina. L'Enrico el segueix, silenciós, tan discret com sempre. Tots dos seuen a taula. El telèfon sona i sona. El Miquel descarrega la seua ràbia contra aquell aparell tan inoportú; no tornarà a molestar més, l'ha fet miques. Ara només se senten les campanes. L'Enrico desaprova el comportament de l'amic, el violenta veure'l fora de si però no diu res, calla i el deixa fer. El Miquel obre i tanca els armaris de la cuina, nerviós. Finalment, l'Enrico trenca el seu silenci.

—Què busques?

—El conyac.

—És al menjador. Ara te'l porte.

Corre de puntetes per complaure l'amic i li prepara una copa.

—Tu no en vols?

—No, m'estime més unes herbes, a tu tampoc no t'ani-rien gens malament.

—No comences, estimat.

L'Enrico no respon i continua fent-se les herbes.

El Miquel fa un glop llarg, sent com aquell líquid ambre li recorre el cos cremant-li les entranyes. Observa

l'arc de Sant Martí atrapat en la copa de vidre. Una copa que irradia espurnes de llum, que li retorna la cara multiplicada en cada osca feta a mà per un artesà de Murano, el poble del seu company.

—Quant fa que no visitem la teua família?

—Deu anys, des de l'enterrament de ma mare.

Abans d'acabar la frase, l'Enrico ja es penedeix d'haver-la pronunciada.

—Tens raó, company, només tornem al poble per als soterrars.

L'Enrico no respon per no contradir l'amic. Però sap que no és cert, ell no ha tornat mai al seu poble. El Miquel es mira en la copa de cristall fi, observa els seus ulls. Encara reconeix el jove que un dia se'n va anar del poble, sense mirar enrere, només endavant, cercant una vida millor, un món amb esperança i no vençut per una guerra cruel que li va marcar l'existència. De mica en mica, els records més amagats li retornen a la ment nítids com el primer dia, evoca els anys d'infantesa. Glop a glop relata a l'amic la seua història, una història oculta en la memòria que mai no havia explicat a ningú. Havia arribat l'hora de les confessions, d'obrir el cor al seu company en la vida.

Recorde, a l'horabaixa, els comuns del meu poble.
Recorde primer, sempre, un veïnat de teules,
de teules rovellades, amb uns grapats de molsa.
De sobte, un colomer, filferros amb llençols.
I la humida tristesa entranyable de l'horta...
L'horta que no se veu, que se sap, que se sent,
callada, a les espatles, amb les cases atònites,
amb els verdors atònits —i un alfals, expectant.
De seguida recorde les parets dels comuns.
Són unes parets blanques, quasi blaves a voltes,
com ho són els llençols a força de blavet.
Se'm mescla la tristesa, el finestró més bé.
Dins hi haurà una donzella que mirarà —potser—
pel petit finestró un flotant tros de cel.
Després, la galeria. Però jo me'n recorde
sobretot del comú, dels comuns del meu poble.
Hi havia un tren; passava de quart a quart pel poble.
S'èsmunyia, després, cap amunt, entre uns pins.
I hi havia una séquia, solemne, d'aigua roja,
amb una vora d'illes de canyars, lledoners...
Al lluny es veïen pobles i a un costat la ciutat.
Venia una tristesa a punt de fer-se música,
o de fer-se poema, i cosins, i cosines.
Hi havia dones velles espellorfant panolles.

*I per les nits eixíem a pixar al comú.
I des del tren es veien els finestrons encesos,
els finestrons quadrats dels comuns del meu poble...*

*Mai no he tornat al poble. Però el recorde sempre.
De vegades... No res. I el cas és que... Soc jo.*

Recordem els anys d'infantesa com els més feliços, potser perquè ens fem grans i desitgem preservar, com si del tresor més preat es tractara, aquell temps en què érem menuts, a l'inici del llarg camí de la vida. L'equipatge era lleuger; la fantasia i els somnis no pesen.

Evocar la meua infantesa és evocar el meu poble, Burjasot, un poble petit de la comarca de l'Horta molt a prop de la ciutat de València. És ensumar les aromes dels tarongers, dels pins, sentir la remor de l'aigua de la séquia i el so del tren que passava de quart a quart, sentir la fredor de la rosada blanca. És evocar els qui ja no hi són, el temps en què jo era feliç i tenia una família. Mon pare, amb el seu somriure perpetu, republicà fins al moll de l'os, lluitador i treballador; les seues mans amples, grans, que agafaven amb força les meues petites. Ma mare, que recorde sempre de negre rigorós, sempre de dol; una gran dona forta d'aspecte fràgil, sense cap altre objectiu a la vida que criar el seu fill, a mi. És el meu gosset Picarol, la meua ombra, amb ell mai no em sentia sol.

És evocar el carrer on vaig néixer, el carrer Nou, aquell que va des de la carretera de Lliria fins al mateix

ajuntament. El mateix carrer on va néixer el meu amic Vicent.

Els records d'infantesa es confonen amb totes les coses que ens han explicat els nostres majors. Tant és així que recorde perfectament la primera paraula que vaig aprendre i que repetia constantment: puta.

Sé que sembla impossible que me'n pugua recordar. He parlat amb amics experts en el tema i afirmen que és impossible que em recorde d'un fet de quan era tan petit, però jo n'estic convençut. Sempre he cregut el que he volgut creure. La pronunciava igual que ara, sense cap desdeny, mai no he pensat que aquest mot fora un insult. Recorde perfectament com va arribar als meus llavis innocents. Quan a penes comptava el meu primer any de vida, xerrava pels colzes. Tenia una veïna a qui agradava molt pessigar-me les galtes, cosa que a mi m'empipava molt; les agafava fort una a cada mà i aleshores sempre repetia:

—Putà! Que bonic que és, aquest xiquet!

És clar que reproduir tota la frase era massa agosarat per a un nen tan petit, encara que jo fora un nen molt llest, precoç i espavilat, així que em vaig quedar amb la primera de les paraules: puta.

La repetia a tota hora, era la meua resposta a qualsevol pregunta, era la manera d'anomenar-ho tot, i després sempre reia. Ma mare n'estava tan avergonyida que em va tenir tres mesos sense sortir pràcticament de casa, fins que unes altres paraules més escaients per a un nen d'un any

van passar a formar part del meu vocabulari. Al contrari que el meu pare, a qui feia molta gràcia i m'ho feia repetir davant amics i companys, orgullós de la seua obra.

Els meus pares eren com la nit i el dia, totalment distints; sincerament, crec que només coincidien en el seu amor per mi i en el fet que s'estimaven amb bogeria. Ell, republicà, compromès amb els seus ideals, ateu fins a l'ànima i convençut que un altre món més lliure era possible. En canvi, a ma mare ja li anava bé com estaven les coses; catòlica practicant, feliçment casada amb l'home de la seua vida. Mai no discutien. Ella sempre deia que dos no es barallen si un no vol. En aquest cas, sempre era ma mare la que no volia, encara que li sobraren els motius. I això va fer que a mi em convertira en un catòlic clandestí. Mon pare no es va oposar mai a les creences de ma mare, la deixava fer; ara bé, era totalment contrari que me les inculcara. És per això que no va consentir mai de la vida que em batejaren, ni que acompanyara ma mare a missa. Estava molt orgullós d'aquesta gesta i m'exhibia davant els seus companys com la prova viva de la seua coherència política. El que ell mai no va arribar a saber és que ma mare, juntament amb el senyor rector, havia ordit tot un pla, que va començar el dia que em van batejar en secret. A mesura que vaig anar creixent, em van convèncer per a no explicar-ne res al meu pare.

—No té per què assabentar-se'n, no fem res de mal —em repetia cada vegada ma mare quan sortíem de l'església.

—Però ell diu que Déu no existeix —em vaig atrevir a objectar-li una de les vegades, quan ja devia tenir cinc o sis anys.

—Quina bestiesa! Això és perquè no ve mai a missa. O és que no veus el pobre Jesús clavat en la creu, a l'altar? Aleshores, qui és aquest home? Deixem el pare en la seua ignorància, ell és com és, molt treballador però raret. Tu no li'n digues res, que li donariem un disgust.

Ma mare era molt convincent, tant és així que mai més no li vaig tornar a fer cap comentari sobre aquest assumpte. La veritat és que m'agradava guardar un secret tan gros; em sentia com un màrtir, com un cristià al temps dels romans. El senyor rector de seguida em va calar; va començar a adoctrinar-me i a mostrar-me dibuixos on es veien màrtirs amb túniques a punt de ser devorats pels lleons. Vaig trobar tan fascinant aquell món que vaig decidir que jo també volia ser rector; bé, no com el del meu poble, jo volia ser bisbe o cardenal, i qui sap si algun dia arribaria a ser el primer papa burjassoter de la història. Vaig canviar les humils túniques per les casulles. Tant és així que un dels meus jocs preferits era fer de rector; em vestia com a tal i feia misses al meu gosset Picarol. Sense que el meu pare se n'assabentara, és clar. Ja es veia a venir el meu futur com a actor.